

52 darbības bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai

EIROPAS
KOMISIJA

vide

Šīs publikācijas franču un nīderlandiešu versijas sagatavoja Beļģijas Karaliskais dabaszinātņu institūts. Šī izdevuma oriģinālversiju publicēja 2009. gadā ar nosaukumu „366 gestes pour la biodiversité” iniciatīvai „2010. gads – Starptautiskais bioloģiskās daudzveidības gads”.

Teksta galīgā redakcija: Charlotte Degueldre

Ilustrācijas: Claude Desmedt

Autortiesības © 2009 Beļģijas Karaliskais dabas zinātņu institūts

Teksta un attēlu reproducēšana ir atļauta un pat ieteicama personīgiem un/vai pedagoģiskiem, taču tikai un vienīgi nekomerciāliem mērķiem ar nosacījumu, ka tiek norādīts avots – vietne www.jedonnevieamaplanete.be. Visas reproducēšanas, tulkošanas un adaptācijas tiesības, kas neattiecas uz minētajiem gadījumiem, ir paturētas visās valstīs.

Publikāciju tulkoja un adaptēja Eiropas Komisijas Vides ģenerāldirektorāts kampaņai „Bioloģiskā daudzveidība. Mēs visi to veidojam” (www.mesvisitoveidojam.eu).

Šajā dokumentā paustie viedokļi ne vienmēr saskan ar Eiropas Komisijas viedokli.

Tulkots un adaptēts latviešu valodā © Eiropas Savienība, 2011

Atļauts reproducēt tikai nekomerciāliem mērķiem, norādot avotu.

52 darbības bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai

EIROPAS KOMISIJAS
VIDES ĢENERĀLDIREKTORĀTS

***Europe Direct dienests jums palīdzēs rast atbildes
uz jautājumiem par Eiropas Savienību***

Bez maksas telefona numurs* :

00 800 6 7 8 9 10 11

* Daži mobilo telefonu operatori nenodrošina pieeju 00800 sērijas numuriem vai arī šis zvans var būt maksas.

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.
Tai var piekļūt, izmantojot Europa serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodamī šīs publikācijas beigās.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2011. gads

ISBN 978-92-79-18623-3

doi:10.2779/96620

Printed in Belgium

IESPIESTS UZ PĀRSTRĀDĀTA PAPĪRA, KAM PIEŠĶIRTS ES EKOMARĶĒJUMS

PRIEKŠVārds

Bioloģiskā daudzveidība — dzīvības formu dažādība uz Zemes — dara mūsu planētu apdzīvojamu un daļu. Daudzi no mums dabā meklē iepriecinājumu, iedvesmu vai atpūtu. Daba mums dāvā arī pārtiku, enerģiju, izejvielas, gaisu un ūdeni — tas viss ir dzīvības pamats un ekonomikas dzinējspēks.

Tomēr, neraugoties uz to vienreizību, mēs bieži vien dabas veltes uzskatām par pašsaprotamām. Daudzu dabas sistēmu noslodze aizvien aug, kā rezultātā tās darbojas mazāk efektīvi vai pat ir tuvu sabrukumam. Diemžēl t.s. bioloģiskās daudzveidības izzušana jau kļuvusi par parastu parādību.

Tāpēc Eiropas Savienība ir apņēmusies bioloģiskās daudzveidības izzušanu apturēt. Pēdējo 25 gadu laikā ES ir izveidojusi tīklu, kurā ietilpst vairāk nekā 26 000 aizsargātu teritoriju un kas aptver vairāk nekā 850 000 km². Šis tīkls, kas pazīstams ar nosaukumu „Natura 2000”, ir lielākais aizsargāto teritoriju tīkls pasaulē. Tas ir arī apliecinājums, cik ļoti mums rūp bioloģiskā daudzveidība. Esam apņēmušies šo vēsturisko programmu nostiprināt ar vēl citiem tālejošiem pasākumiem.

Palīdzēt var ikviens. Mūsu spēkos ir nosargāt bioloģisko daudzveidību, un te katram ir jāpieliek roka. Ikviens var nedaudz mainīt savus ikdienas ieradumus, krasi nepārgrozot dzīvesveidu. No svara ir katrs mazais devums.

Mēs ceram, ka šajā parocīgajā rokasgrāmatā atrodamie padomi jums palīdzēs to paveikt. Ēst vietējo pārtiku sezonas laikā, neiznīkot ūdeni, kompostēt pārtikas atkritumus vai uzzināt vairāk par apkaimē esošajām dzīvnieku un augu sugām... ja ikviens darītu kaut šo mazumiņu, tas palīdzētu saglabāt dabas resursus nākamajām paaudzēm.

Janešs Potočniks
Eiropas vides komisārs

KAS IR BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA?

Bioloģiskā daudzveidība ir mums visapkārt, un arī mēs esam daļa no tās. Bioloģiskās daudzveidības trīs galvenie elementi ir šādi:

- ◆ dažādās sugas, kas sastopamas uz Zemes, tostarp dzīvnieki, augi, dārzeni, sēnes, aļģes, baktērijas un pat vīrusi;
- ◆ atšķirības vienas sugas īpatņu starpā — lielums, apveids un krāsas;
- ◆ dažādas ekosistēmas (piemēram, okeāni, meži vai koraļļu rifi), tajās mītošās sugas un to savstarpējās attiecības.

Līdz šim zinātnieki atklājuši, ka uz Zemes ir aptuveni 1,9 miljoni sugu (neskaitot jau izzudušās), bet nav šaubu, ka to skaits īstenībā ir daudz, daudz lielāks. Daudzu sugu īpatņi nemaz nav saskatāmi ar neapbruņotu aci vai ir atrodami dziļi pazemē vai jūrā, savukārt citas sugas vienkārši vēl nav atklātas.

KĀPĒC BIOLOĢISKĀ DAUDZVEIDĪBA IR TIK SVARĪGA?

Bioloģiskā daudzveidība ir 3,8 miljardus gadus ilgas evolūcijas iznākums, un bez tās nav iedomājama cilvēces izdzīvošana. Daba mums nodrošina daudzus nepieciešamus resursus, tostarp pārtiku, būvmateriālus, siltumu, tekstilpreces vai zāļu aktīvās vielas. Turklāt daba pilda arī citas svarīgas funkcijas, sākot ar augu apputeksnēšanu un beidzot ar gaisa, ūdens un augsnes filtrēšanu un aizsardzību pret plūdiem.

Mums pazīstamās dzīvības formas uz Zemes nespētu pastāvēt bez šiem tik svarīgajiem resursiem un funkcijām. Par nelaimi, mēs bieži vien aizmirstam, cik lielas ir dabas balvas. Mūsu industrializētajā sabiedrībā bioloģisko daudzveidību bieži vien uzskata par pašsaprotamu, par ko tādu, kas nemaksā neko un pastāvēs mūžīgi. Tomēr īstenībā mēs no dabas prasām aizvien vairāk, un cilvēka darbība dažādās tās izpausmēs nopietni apdraud neskaitāmu sugu pastāvēšanu.

Bioloģiskās daudzveidības apdraudējumu saraksts ir garš; to vidū var minēt dzīvotņu iznīcināšanu un sadrumstalošanu, gaisa, ūdens un augsnes piesārņojumu, pārzveju un resursu, mežu un zemes pārlieku izmantošanu, svešzemju sugu ievazāšanu un aizvien lielākas siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas izraisa klimata pārmaiņas.

KO VARAM DARĪT, LAI AIZSARGĀTU BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU?

Šajā bukletā atrodami 52 ieteikumi, kas palīdzēs ik nedēļu ko paveikt bioloģiskās daudzveidības labā, piemēram:

- ♦ praktiskas lietas, ko var darīt ik dienas,
- ♦ palielināt izpratni apkārtējos,
- ♦ veikt un pierakstīt novērojumus par ekosistēmām un dzīvo dabu, lai palīdzētu pētniekiem,
- ♦ dārza darbos izmantot ilgtspējīgas dārzkopības paņēmienus,
- ♦ būvēt un veikt dažādus darbus pašu rokām.

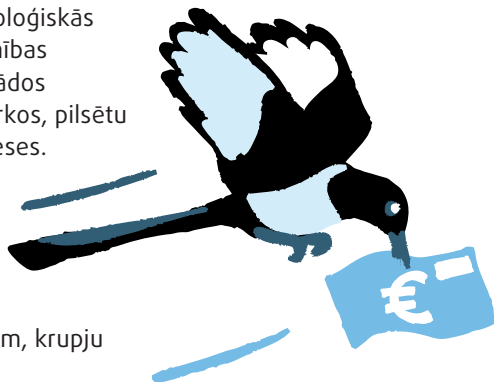
Sīkāka informācija par bioloģisko daudzveidību atrodama vietnē
http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

ES ATBALSTU DABAS AIZSARDZĪBAS BIEDRĪBAS.

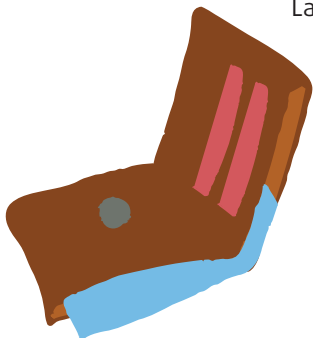
1. nedēļa

Šo biedrību galvenais mērķis ir apstādināt bioloģiskās daudzveidības degradēšanos un nepieciešamības gadījumā atjaunot vai saglabāt līdzsvaru dažādos aizsargātos biotopos (mežos, upēs, dīķos, parkos, pilsētu zaļajās zonās u.c.), ievērojot arī cilvēku intereses.

Kāda ir to darbība? Sugu novērošana, dabas rezervātu izveide un pārvaldība, retu biotopu atjaunošana, konferences, pastaigas dabas izzināšanai, informācijas dienas, pasākumi ar noteiktu mērķi (piemēram, krupju glābšanas pasākumi) u.c.

Lai atbalstītu šīs biedrības, kļūsti par to biedru, ziedo tām, iegādājies to publikācijas un izstrādājumus, kā brīvprātīgais piedalies to rīkotajās dabas talkās.

PASTAIGU LAIKĀ ES NETRAUCĒJU DZĪVNIEKUS.

Iespējams, tieši ziema ir tas gadalaiks, kurā mums it īpaši jāizvairās no dzīvnieku iztraucēšanas, kad pastaigājami. Ja izdzīsi dzīvniekus no to patvēruma vietām vai iztraucēsi tos laikā, kad tie mēģina atrast barību, ja traucēsi to ziemas miegu, var gadīties, ka dzīvnieki iztērē savus ierobežotos uzkrājumus, lai aizbēgtu vai paslēptos. Tas viss var izraisīt dzīvnieku bojāeju.

Tādēļ vissvarīgākais ir pārvietoties tikai pa takām, pēc iespējas mazāk trokšņot un no droša attāluma novērot dzīvniekus, kuri tāpat kā tu devušies ieelpot svaigu gaisu.

ES PIESAKOS UZ BIOLOĢISKĀS PĀRTIKAS GROZU.

3. nedēļa

Izmantojot saudzīgas lauksaimniecības metodes, audzējot vietējās sugas un atsakoties no ķīmiska mēslojuma un pesticīdu lietošanas, bioloģiskā lauksaimniecība ļauj izvairīties no augšnes noplicināšanas, ierobežo gruntsūdeņu piesārņojumu un nekaitē derīgajiem dzīvniekiem (bitēm, sliekām u.c.) un apkārtējām ekosistēmām.

Turklāt bioloģiskajā lauksaimniecībā bieži vien uzmanība tiek pievērsta aizmirstām vietējām šķirnēm, kuras tiek izvēlētas to garšas vai uzturvērtības pozitīvo īpatnību dēļ: topinambūriem, senāk izmantotiem graudaugiem, lieliskiem āboliem u.c.

Bioloģiskās pārtikas groza izmantošana nozīmē rīkoties atbilstīgi vispārējai ekoloģijas filosofijai. Pārliecinies, ka augļi un dārzeņi ir audzēti tavā apkārtnē un atbilst sezonai (nav konservēti vai tālu transportēti) un ka to iepakojums ir minimāls.

ES VEICINU BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU SAVĀ DARBA VIETĀ.

4. nedēļa

Vai tu nodarbojies ar infrastruktūras attīstīšanu? Centies to integrēt apkārtējā vidē (paredzi šķērsojumus dzīvniekiem, ļauj dzīvniekiem un augiem veidot kolonijas lietus ūdens tilpnēs). Maksimāli daudz saglabā vai stādi kokus, paredzi vietu dažādiem dzīvzogiem, dīķiem, neapstrādātas zemes gabaliem.

Izvēloties ēkas celtniecības materiālus, apdari un mēbeles, dod priekšroku ekoloģiskiem materiāliem un produktiem, kas ir dabīgi, izturīgi, pārstrādājami un, ja iespējams, vietējas izcelsmes. Ierobežo neatjaunojamu enerģijas avotu izmantošanu un atkritumu daudzumu.

Šādi tu arī samazināsi savu uzņēmuma ekoloģisko ietekmi, vienlaikus uzlabojot darba vidi, savu zīmolu un attiecīgā objekta tirgus cenu.

ES SAMAZINU SILTUMNĪCEFEKTA GĀZU EMISIJAS.

Apkure, apgaismojums, ceļojumi, kā arī pārtika, apģērbs un pat elpošana – viss, ko mēs darām, rada siltumnīcefekta gāzu emisijas, kas apdraud mūsu planētu. Tuksneši izplešas, ledāji sarūk, jūras līmenis ceļas. Īsāk sakot – veselās ekosistēmas tiek sagrautas.

Samazini siltumnīcefekta gāzu emisijas, maksimāli daudz lietojot reģionālus sezonas produktus ar ekomarķējumu. Pārvietojies kājām, ar divriteni vai sabiedrisko transportu, izvairoties no izplūdes gāzu radišanas.

Vari kompensēt savu nodarīto kaitējumu, veicinot bioloģisko daudzveidību savā tuvākajā apkārtnē (ar baseinu, ziedu pļavu, putnu būriem u.c.), kā arī atbalstot dabas aizsardzības biedrības vai apmežošanas projektus.

ES IZMANTOJU SAVU KLĒPJATORU PĒC IESPĒJAS ILGĀK.

6.
nedēļa

Spēļu konsoļu, datoru un mobilo tālrunu ražošanā ir nepieciešami dažādi minerāli (varš, kobalts, svins u.c.), pēc kuriem pieprasījums aizvien pieaug. Šo minerālu raktuves atrodas dažādās vietās visā pasaulē un ļoti ietekmē apkārtnējo vidi.

Kongo Demokrātiskajā Republikā, kur iegūst slaveno koltanu, ir apdraudēta bagātīgā bioloģiskā daudzveidība Kivu reģionā. Tur notiek nelegālas gorillu medības, tas pats notiek arī ar ziloņiem, okapi un citiem dzīvniekiem, jo ir nepieciešams paēdināt raktuvju darbiniekus, norīt plaša mežu izciršana, lai iegūtu raktuvju celtniecībai, apkurei un paplašināšanai nepieciešamos kokmateriālus. Tas izraisa augsnes eroziju un piesārņo augsni, ūdeni un gaisu, kā arī ir cēlonis bruņotām sadursmēm.

Tādēļ rūpīgi padomā, pirms iegādājies jaunu tālruni vai datoru!

ES IEGĀDĀJOS ZIVIS APDOMĪGI.

Zilā tunzivs, menca, lasis, paltuss, jūrasvelns – ir ļoti ieteicams atturēties no šo sugu zivju patēriņa. Pārveja, zvejas periodi (reizēm karstākajā nārsta laikā) un noteikti zvejošanas paņēmieni (sagraujot ūdenstilpņu gultnes vai nejauši nozvejojot zivju mazuļus) apdraud šo zivju populācijas atjaunošanos.

Ļauj šo zivju populācijai atjaunoties: ēd zivis un vēžveidīgos, kas pieder neapdraudētām sugām. Centies iegādāties tādus produktus, kas izgatavoti no vietējām zivīm vai kuriem ir MSC marķējums.

Plašāka informācija par šo marķējumu ir pieejama vietnē:

www.msc.org

ES NEKAD NEMETU ATKRITUMUS ZEMĒ.

8.
nedēļa

Atkritumu izmešana dabā ietekmē vidi, un reizēm tai ir dramatiskas sekas.

Dažu atkritumu izmešanai sekas ir tūlītējas: cigarešu izsmēķi un košļājamās gumijas saindē vai nosmacē dzīvniekus, kas šos atkritumus apēd. Mazi zīdītāji un abinieki tiek iesprostoti pudelēs, nelieli stikla gabali savaino lielākus dzīvniekus un lēcas efekta dēļ izraisa ugunsgrēkus.

Citi atkritumi vidi ietekmē ilgstoši. Ir vajadzīgi simtiem gadu, lai noārdītos plastmasa, un šo gadu laikā tā izdala indīgas vielas. Baterijas satur smagos metālus, kas iesūcas augsnē un piesārņo gruntsūdeņus.

Tādēļ izmanto sabiedriskās vietās pieejamās atkritumu kastes un pēc iespējas nodod atkritumus otrreizējai pārstrādei.

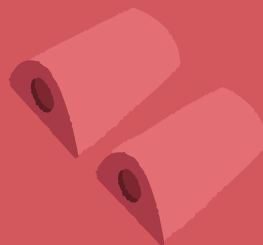
ES ĻAUJU PIE SEVIS APMESTIES VIETĒJIEM DZĪVNIEKIEM.

Vai tu pārbūvē vai remontē savu mājokli? Neaizmirsti tajā iekļaut patvērumu vietējiem dzīvniekiem.

Iepazīsties ar sugām, kuras varētu apmesties uz dzīvi tavā mājā. Kuras tu gribētu uzņemt? Tad veic attiecīgus pielāgojumus: biežās sienās izurb caurumus un atbrīvo vietu spraugās (dažām vientuļām bitēm), izurb ejas ķieģeļos (sikspārņiem), gādā, lai plēsīgie putni un sikspārņi varētu piekļūt bēniņiem no ārpuses, uz jumta un balkoniem izliec putnu būrīšus.

Dari to, kas tev visvairāk nāk par labu: izveido dārzu ar iespējami lielu bioloģisko daudzveidību, kurā taviem viesiem ir viegli atrast pārtiku, un atsakies no ķīmikāliju (pesticīdu, mēslojuma, krāsu un tīrīšanas līdzekļu) izmantošanas.

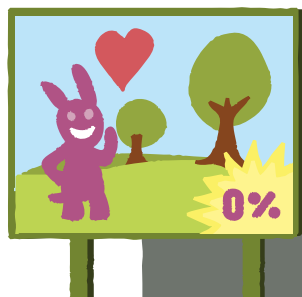

ES UZMANOS NO NEPATIESIEM APGALVOJUMIEM PAR EKOLOĢISKUMU.

10.
nedēļa

Daži uzņēmumi, īpaši automobiļu ražotāji, nekautrējas kā ekoloģiskus slavināt izstrādājumus, kuri pilnīgi noteikti tādi nav. Citiem ir nepieciešams padarīt savu zīmolu „zaļāku”, jo to darbība rada lielu piesārņojumu vai kaitē bioloģiskajai daudzveidībai (tiek radītas siltumnīcefekta gāzu emisijas, nolīdzināti zemes gabali paplašinājumu būvēšanai, iekārtu dzesēšanai tiek izmantots upju ūdens u.c.).

Neļauj šādām reklāmas kampaņām tevi apmānīt – tās pārāk uzkrītoši cildina „zaļās” īpašības, lai šie apgalvojumi būtu patiesi. Ja nepieciešams, ziņo par tām. Piedalies kampaņās pret šiem uzņēmumiem, lai tie patiešām samazinātu savu kaitīgo ietekmi uz mūsu planētu. Iesaisti ekoloģijas speciālistus.

ES IZMANTOJU MĀJSAIMNIECĪBAS IZSTRĀDĀJUMUS, KAS NERADA PIESĀRŅOJUMU.

11.
nedēļa

Pat pēc tam, kad tas apstrādāts attīrīšanas iekārtās, upēs ielaistais ūdens satur lielu devu fosfātu, šķīdinātāju, virsmaktīvo vielu un citu tīrīšanas līdzekļos esošu ķīmikāliju. Šīs sastāvdaļas, kas bieži vien ir ļoti piesārņojošas, var graujoši ietekmēt bioloģisko daudzveidību, it īpaši ūdens vidē, kā arī mūsu veselību.

Ko darīt? Izmanto tīrīšanas līdzekļus ar ekoloģisko marķējumu. Vēl labāk būtu tīrīšanas līdzekļu vietā izmantot ziepju skaidiņas, grīdu mazgāšanai ziepes, kaļķakmens noņemšanai karstu etiķi, katlu, izlietņu beršanai bez saskrāpēšanas dzeramo sodu (ar vai bez etiķa). Īpaši svarīgi ir neizmantot pārmērīgi daudz tīrīšanas līdzekļu. Tieši pretēji – lieto tos taupīgi!

ES PASTAIGU LAIKĀ AR CIEŅU IZTUROS PRET DABU.

Dodoties pastaigās pa dabu, esi uzmanīgs: uzvedies iespējami klusi un, ja vēlies vērot savvaļas dzīvniekus, nenēsā košu apģērbu un neiesmaržojies.

Pretējā gadījumā vari iztraucēt dzīvniekus vai saspiest augus, sūnas vai sēnes.

Ja līdzī esi paņēmis arī suni, turi to pavadā un neļauj tam novirzīties no takas. Gādā arī par to, lai suns nerietu un neaizbaidītu visus apkārtnē esošos dzīvniekus (turklāt, ja vēlies tos ieraudzīt, labāk atstāj suni mājās!).

Nekad neizmet dabā atkritumus, neko nelasi un neplūc.

ES IZGARŠOJU BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU.

13.
nedēļa

Bezsteigas ēdināšanas kustība radās kā pretspars ātrās apkalpošanas restorāniem un pusfabrikātiem. Šī kustība ir pierādījusi, ka, pilnveidojoties patērētāju garšas izjūtai un augot zinātkārei pārtikas jautājumos, viņos rodas vēlme aizsargāt bioloģisko daudzveidību.

Kā? Pavisam vienkārši! Vai kādreiz esi ēdis pastinaku zupu, topinambūru čipsus vai gliemežu kaviāru? Ēdot šādus ēdienus, tu palidzi saglabāt aizmirstas šķirnes (piemēram, gumaugus) un apdraudētās sugas (piemēram, stores).

Lai uzzinātu vairāk par
šo ekoloģiski gastronomisko
biedrību, tās darbību
un „Bezsteigas ēdināšanas”
bioloģiskajai daudzveidībai
veltīto fondu, apmeklē vietni:
www.slowfood.com

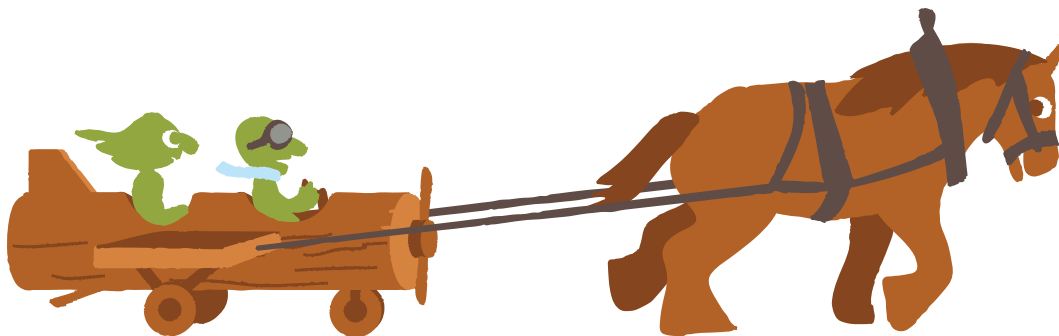
ES IEROBEŽOJU UN KOMPENSĒJU CEĻOJUMU LAIKĀ RADĪTO CO₂.

14.
nedēļa

Arī atvaļinājumu laikā centies radīt mazāk siltumnīcefekta gāzu (tostarp visiem zināmā oglekļa dioksīda jeb CO₂) emisijas. Dodies pārgājienos, apmeties kempingos (bet ne savvaļā) vai nodarbojies ar ekotūrismu. Izvēlies netālus galamērķus un dodies uz tiem ar divriteni, vilcienu vai pat zirgu pajūgā! Nonākot galamērķī, lieto vietējos un sezonas produktus, mazāk pārvietojies ar motorizētiem transporta līdzekļiem, atsakies no gaisa kondicionētāja izmantošanas.

Ja nevari izvairīties no pārvietošanās ar lidmašīnu, izvēlies tiešos lidojumus (pacelšanās laikā tiek izmantots milzīgs degvielas daudzums). Kompensē ceļošanas laikā izdalīto CO₂ daudzumu, ziedojot projektiem, kuri aizsargā bioloģisko daudzveidību un apmežošanu tavā reģionā vai tālākās valstīs.

ES ORGANIZĒJU KOMANDAS STIPRINĀŠANAS PASĀKUMU BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS LABĀ.

15.
nedēļa

Tev nepieciešams stiprināt savstarpējo sadarbību savā komandā vai arī vēlies vienkārši atpūsties kopā ar kolēģiem? Kā būtu, ja tu piedāvātu grupas pasākumu – bioloģiskās daudzveidības veicināšanu?

Savā darba vietā vari sarīkot šādus pasākumus: tuvākās apkārtnes dzīvnieku un augu atpazīšana, dzīvžogu un nektāraugu stādīšana ārējās autostāvvietās, fasādes apzaļumošana, dārza audzēšana vai dārzeņu podu izvietošana uz jumta, ligzdu un cita veida patvērumu novietošana uzņēmuma ēkā u.c.

Jūs varat arī piedalīties dabas nometnēs, pārgājienos, lai iepazītos ar noteiktām sugām vai biotopiem, krupju glābšanas pasākumos un apmeklēt bioloģiskās zemnieku saimniecības.

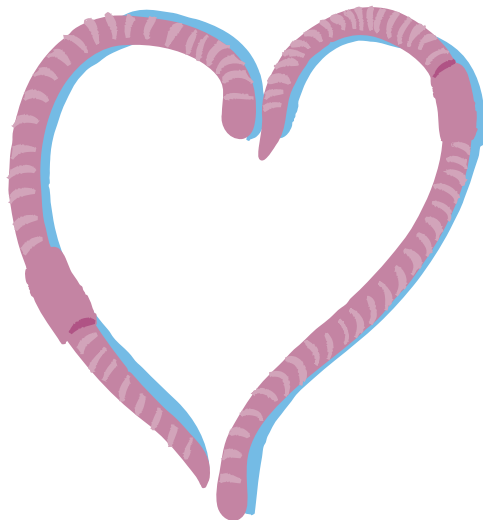

Sliekām ir neaizstājama loma barības ķēdē. Tās nemitīgi pārstrādā organiskas vielas, piemēram, kritušas lapas un citus pūstošus augus. Tādējādi sliekas palīdz izveidot labu humusu un gādā par auglīgu zemi, kurā mēs audzējam augļus un dārzeņus savam patēriņam.

Turklāt slieku izveidotās alas irodina augsni, uzlabojot sakņu augšanu un ļaujot ūdenim ātri iesūkties dziļi augsnē, kur to var uzsūkt augi. Tādējādi tiek arī ierobežota tērču veidošanās un augsnes erozija stipra lietus laikā.

Aizsargā šos vērtīgos palīgus – neizmanto nekādu ķīmisku mēslojumu vai pesticīdus un apstrādā zemi ar dakšām.

ES PAVADU ATVAĻINĀJUMU EKOVIESNĪCĀ.

17.
nedēļa

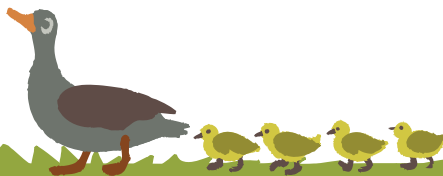
Mūsdienās pastāv vairāki ekosertifikācijas veidi, tostarp ES ekomarķējums, ko izmanto viesnīcām, kempingiem, mednieku namiņiem un viesu mājām.

Kādi ir sertifikātu piešķiršanas kritēriji? Atrašanās vieta un iestādes plānojums (no ekoloģijas viedokļa), celtniecības materiāli (ekoloģiski, izturīgi, atjaunojami, pārstrādājami),

ūdens un neatjaunojamo enerģijas resursu saudzīga izmantošana, samazināta atkritumu radīšana un atkritumu apsaimniekošana.

Kādas ir to intereses? Īpašnieki uzsver bioloģiskās daudzveidības aizsargāšanu, piedāvājot nodarbes, kas saudzē dabu, vietējos produktus un kultūras.

Plašāka informācija pieejama vietnē: www.ecolabel-tourism.eu

ES SAMAZINU ŪDENS PATĒRĪŅU.

18.
nedēļa

Ūdenim ir neaizstājama loma šīs planētas un tās iedzīvotāju, dzīvnieku un augu līdzsvarā. Tā pietiek mums visiem, taču diemžēl tas ir slikti sadalīts un bieži vien arī slikti pārvaldīts. Mūsu reģionos pietiek vienkārši atvērt krānu, lai no tā tecētu dzeramais ūdens. Tādēļ mēs to lietojam pilnīgi visam, reizēm pat mašīnas mazgāšanai!

Lai taupītu dzeramo ūdeni, tu vari sākt laistīt augus ar lietus ūdeni dienas beigās (lai izvairītos no ūdens izgarošanas) un izmantot jau lietotu ūdeni (pēc mazgāšanās, vannošānās, dušošanās) ūdens nolaišanai klozetpodā, grīdu mazgāšanai un pēc filtrēšanas – pat laistīšanai.

ES MUDINU SAVU CIEMU VAI PILSĒTU PIEVĒRSTIES BIOLOĢISKAJAI DĀRZNIECĪBAI.

19.
nedēļa

Vairākas pašvaldības pašlaik iegulda pūles ceļmalu apzaļumošanā un zālienu uzturēšanā, lai veicinātu bioloģisko daudzveidību.

Ja tavā reģionā tas vēl nenotiek, iesaki speciālistam likt lietā dažus vienkāršus principus: stādīt tikai vietējo sugu augus (daudzgadīgām puķēm ir nepieciešams mazāk darba nekā viengadīgajām puķēm), aizstāt pesticīdus un ķīmisko mēslojumu ar to bioloģiskajiem ekvivalentiem, izmantot mulču un zemsegas augus, lai ierobežotu nezāļu parādīšanos un samazinātu vajadzību pēc laistīšanas, veidot augu kompostu un to izmantot augsnes bagātināšanai rudenī, kā arī izmantot retās pļaušanas paņēmieni, ļaujot dažām vietām augt bez pļaušanas.

ES PIEDALOS BIOLOĢISKĀS DAUDZVEIDĪBAS DIENĀ.

**20.
nedēļa**

22. maijs, ko ANO pasludinājusi par Starptautisko bioloģiskās daudzveidības dienu, ir iespēja izglītot sabiedrību un politikus par bioloģisko daudzveidību, tās stāvokli, problēmām, apdraudējumiem un tās sargāšanu.

Katru gadu tiek izcelta cita tēma: 2008. gadā bioloģiskā daudzveidība un lauksaimniecība, 2009. gadā – invazīvas eksotiskas sugas, 2010. gadā – bioloģiskā daudzveidība un attīstība, bet 2011. gadā – bioloģiskā daudzveidība un meži.

Atzīmē šo dienu, piedaloties dažādos tās ietvaros rīkotajos pasākumos (izstādēs, konferencēs u.c.), vai arī pats sarīko bioloģisko pikniku, pastaigu faunas un floras iepazīšanai, „zaļās” mūzikas koncertu.

Plašāka informācija pieejama vietnē: www.cbd.int/idb

ES KĻŪSTU PAR BRĪVPRĀTĪGO DARBINIEKU EKOLOĢIJAS JOMĀ.

**21.
nedēļa**

Vai vēlies izmantot savu atvaļinājumu ārzemēs, lai sargātu bioloģisko daudzveidību? Kļūsti par brīvprātīgo ekoloģijas jomā.

Atklājot parastiem tūristiem nepieejamas vietas, tu palidzi dabas aizsardzības biedrībām veikt zinātniskus pētījumus un saglabāt esošo vidi. Tev nemaz nav jābūt bioloģijas vai vides zinātņu ekspertam, jo piedāvātie pasākumi ir pieejami visiem.

Tātad – ko tu teiktu par vaļveidīgo skaitīšanu Vidusjūras reģionā, lāču aizsardzību Rumānijā, pētījumiem par lielo, balto haizivju populāciju Dienvidāfrikas piekrastē, dalību gibbonu, makaku un loru rehabilitācijā Taizemē, bioloģiskās lauksaimniecības veicināšanu Indijā?

ES VEIDOJU DABISKU PATVĒRUMU BIOĻĢISKAJAI DAUDZVEIDĪBAI.

22.
nedēļa

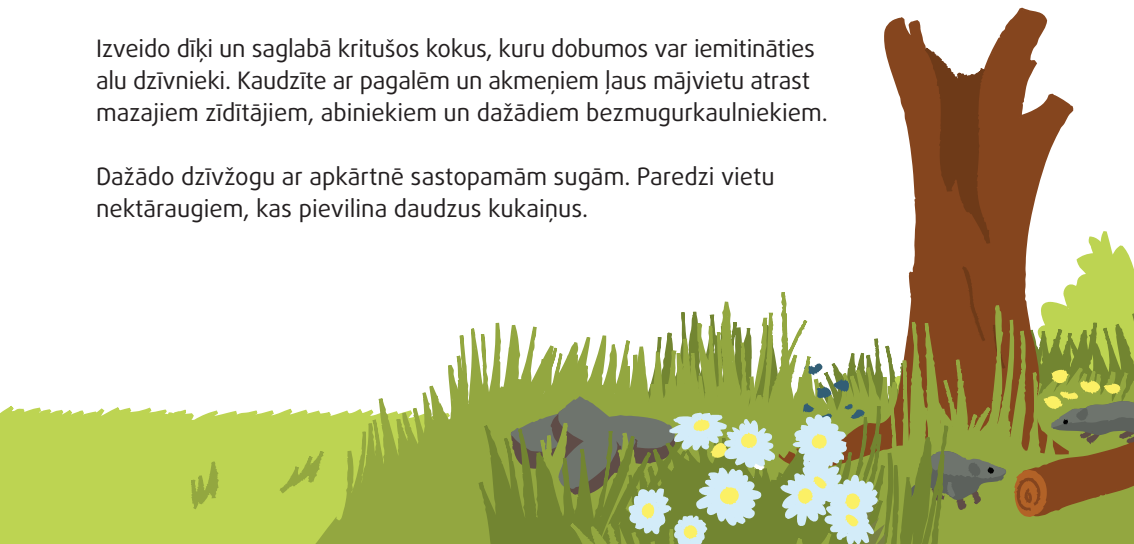
Kā pārveidot zaļo zonu – savu dārzu, bērnu skolas vai uzņēmuma apstādījumus – par dabisku patvērumu bioloģiskajai daudzveidībai?

Atsakies no pesticīdu un ķīmiskā mēslojuma izmantošanas.

Ļauj kādā dārza stūrī dabiski izveidoties augu valstij un to ļauj retāk. Tādējādi augu sugas var vairoties un dažādoties, vienlaikus sniedzot patvērumu daudziem dzīvniekiem.

Izveido dīķi un saglabā kritušos kokus, kuru dobumos var iemitināties alu dzīvnieki. Kaudzīte ar pagalēm un akmeņiem ļaus mājvietu atrast mazajiem zīdītājiem, abiniekiem un dažādiem bezmugurkaulniekiem.

Dažādo dzīvzogu ar apkārtnē sastopamām sugām. Paredzi vietu nektāraugiem, kas pievilina daudzus kukaiņus.

ES IZVĒLOS BIOLOĢISKO KOSMĒTIKU.

23.
nedēļa

Tāpat kā tīrīšanas līdzekļi, arī lielākā daļa kosmētikas līdzekļu mūsdienās satur ķīmikālijas (konservantus, sintētiskas smaržvielas, virsmaktīvās vielas u.c.), kas nav bioloģiski noārdāmas un kaitē bioloģiskajai daudzveidībai, tostarp arī ūdens videi, kurā ķīmikālijas nonāk kopā ar notekūdeņiem.

Sāc lietot bioloģisko kosmētiku: mazgājies ar dabiskajām ziepēm, pievieno vannas ūdenim dažus pilienus lavandas eļļas, attīri ādu ar kumelišu vai rudzupuķu uzlējumu, noberz ādu ar kviešu klijām vai auzu pārslām, baro to ar saulespuķu, olīvu vai citām augu eļļām. Pats vari pagatavot pat zobu pastu. Nav nekā vienkāršāka par to!

ES ATKLĀJU DABU PILSĒTĀ.

24.
nedēļa

Pretēji tam, kā varētu šķist, bioloģiskā daudzveidība bieži vien ir daudz vairāk izteikta pilsētā nekā laukos, kur gan tīrums, gan mežos valda sugu vienveidība.

Pārsteidzošā kārtā pilsētā biotopi var būt ārkārtīgi dažādi: publiskie apstādījumi, slēgtie apstādījumi, dīķi, parki, meži, ar kokiem apstādītas ielas un gatves, neapbūvēti vai novārtā pamesti zemes gabali, teritorijas dzelzceļu tuvumā, strautu krasti, nemaz nerunājot par apzaļumotiem jumtiem, terasēm, fasādēm un balkoniem. Pat vissīkākās plaisas ietvēs, ēku apakšdaļā vai sienās kalpo par mājvietu veselam lērumam savvaļas augu!

Taču šī bioloģiskā daudzveidība ir trausla. Tai nepatīk betona maisītāji un asfalta rullji...

ES IZGLĪTOJOS BIOLOĢISKĀS KOKVILNAS AUDZĒŠANAS JAUTĀJUMOS.

25.
nedēļa

Parastās kokvilnas intensīvajā audzēšanā tiek izmantoti tikai 3 % no lauksaimniecībā izmantojamās zemes, bet veseli 25 % no visā pasaulē tirgotajiem insekticīdiem! Augsnes noplicināšana, atmežošana, pārlicīga apūdeņošana, gruntsūdeņu piesārņojums, indīgu vielu radītais apdraudējums laukstrādniekiem un vietējām sugām – tas viss ļoti kaitē videi un cilvēkiem.

Turpretī bioloģiskās kokvilnas audzēšanai tiek izmantots dabīgs mēslojums un pesticīdi, tai ir nepieciešams mazāks ūdens daudzums, tā aizsargā augsnes auglīgumu (ik pa laikam mainot audzēto kultūru) un padara kokvilnas šķiedras mīkstākas un izturīgākas.

Turklāt, tā kā ķīmikālijas netiek izmantotas nevienā brīdī no audzēšanas līdz apgērbu šūšanai, bioloģiskā kokvilna nav alerģiska.

CEĻOJUMU LAIKĀ ES NOGARŠOJU VIETĒJOS LABUMUS.

**26.
nedēļa**

Ēdot vietējos produktus, tu atbalsti lauksaimniekus, kuri audzē vietējās kultūras, un ierobežo transporta radīto piesārņojumu. Tas ir veselīgi gan vietējai ekonomikai, gan pārtikai!

Taču atsakies no ēdieniem, kuru sastāvā ir apdraudētu sugu produkti (bruņurupuča steiks, zilās tunzivs suši, jūras gurķi, eksotisko dzīvnieku gaļa u.c.) vai kuru patēriņš negatīvi iespaido vietējo bioloģisko dažādību (zveja vai medības, neievērojot minimālos dzīvnieku izmērus vai kvotas, kultūras, kuru audzēšanai nepieciešama svarīgu apgabalu atmežošana).

Neiegādājies tradicionālos ārstniecības līdzekļus vai kosmētiku, kuras sastāvā ir degunradža rags, ziloņa ilknis, tīģera vai muskusbrieža kauli un iekšējie orgāni.

Apdraudēto sugu saraksts
ir pieejams šādās
vietnēs:

www.cites.org

www.iucnredlist.org

ES LEJUPIELĀDĒJU DZĪVNIĒKU BALSIS SAVĀ MOBILAJĀ TĀLRUNĪ.

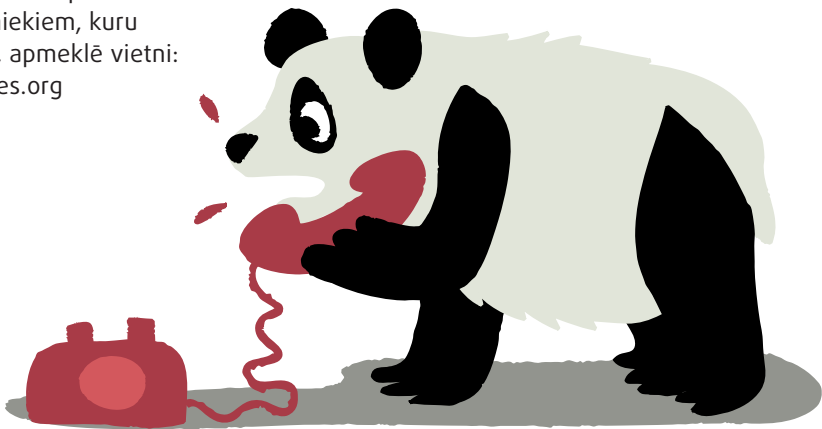
27.
nedēļa

Amerikas Bioloģiskās daudzveidības centrs piedāvā oriģinālu veidu, kā veicināt visas sabiedrības informētību par pašreizējo krīzi bioloģiskajā daudzveidībā. Tagad vari bez maksas lejupielādēt zvanu toņus – retu, apdraudētu vai potenciāli apdraudētu dzīvnieku balsis.

Lielā piekūna kliedzienu, lielās pandas balsi, baltvaļu dziesmas – lai kādu zvanu toni arī tu neizvēlētos, tas pilnīgi noteikti pārsteigs draugus. Atliek vien pastāstīt, kuram apdraudētajam dzīvniekam atbilst attiecīgais zvanu tonis.

Lai lejupielādētu šos zvanu toņus un izlasītu informatīvus aprakstus (angliski) par dzīvniekiem, kuru balsis ir ierakstītas, apmeklē vietni: www.rareearthtones.org

ES LIETOJU SAULES AIZSARGKRĒMU, KURA PAMATĀ IR MINERĀLVIELAS.

Lielākā daļa saules aizsargkrēmu satur ķīmiskus UV filtrus, kas bieži vien ir alerģiski. Nonākot jūrās, ezeros un upēs, šīs ķīmiskās vielas var arī izjaukt hormonu līdzsvaru dzīvnieku, kā arī cilvēku organismos. Turklāt tās ir daļēji vainojamas koraļļu izbalošanā.

Dažās tūristu iecienītās vietās, piemēram, ūdens parkā *Xel-Há* Meksikā, šī problēma tiek uztverta ļoti nopietni: tur atļauts lietot vienīgi saules aizsargkrēmus uz minerālvielu bāzes. Tos ir nedaudz grūtāk uzklāt, un dažkārt tie atstāj baltas svītras sastāvā esošo minerālvielu dēļ, taču filtri lieliski darbojas un ir daudz mazāk kaitīgi gan tev, gan dabai.

Vai vēlies kādu citu risinājumu? Nēsā T kreklus vai hidrotērpu, dodoties peldēt.

ES GĀDĀJU PAR DZĪVNIIEKU PĀRVIETOŠANOS SAVĀ APKAIMĒ.

29.
nedēļa

Būtiska loma pilsētu zaļajās zonās ir privātajiem dārziem. Bieži vien tie veido zaļās saliņas mājokļu kvartālos, un tos ietver sienas. Mudini savus kaimiņus izveidot nelielas ejas starp dārziem, no starpsienām izņemot vienu vai vairākus ķieģeļus un tādējādi atvieglojot ežu, ciršļu un krupju pārvietošanos.

Lai savstarpēji savienotu šīs zaļās saliņas, pārliecinī pilsētas varas iestādes ieviest dažus uzlabojumus, piemēram, iestādīt pie ielas kokus (tad varēsi augšdaļā pārvilkt virvju tiltu no viena koka uz otru) vai arī izveidot varžveidīgajiem paredzētas pazemes ejas zem ātrumvaļņiem.

ES IEGĀDĀJOS NO SERTIFICĒTA KOKA GATAVOTAS DĀRZA MĒBELES.

30.
nedēļa

Šādam kokam ir vismaz divas priekšrocības: tas ir izturīgāks par plastmasu, un to neizgatavo no naftas. Iegādājoties mēbeles ar *FSC* vai *PEFC* sertifikāciju, vari būt drošs, ka šīs mēbeles ir izgatavotas no koka, kas iegūts ilgtspējīgā veidā audzētos mežos, nevis mērenās vai ziemeļu klimatiskajās joslās augošos mežos, kurus apdraud bioloģiskās daudzveidības samazināšanās, vai pārmērīgi izmantotajos lietus mežos.

No sertificēto koku klāsta izvēlies vietējo sugu kokmateriālus – tie ir tikpat izturīgi kā eksotiskie kokmateriāli, taču vietējo kokmateriālu transports ir energoefektīvāks un rada mazāk piesārņojuma. Koka tālākai apstrādei izvēlies dabīgus produktus, kuru pamatā ir linsēklu eļļa, bišu vasks vai augu vasks.

Plašāka informācija par šo sertifikāciju
ir pieejama vietnēs:

www.fsc.org

www.pefc.org

Kādēļ? Lai audzētu liellopus, ir nepieciešamas ganības un jāražo lopbarība (soja, kukurūza, bietes, rapši). Tādēļ ir jāveido lieli lauksaimniecības zemes gabali, kas bieži vien notiek uz mežu rēķina. Turklāt lopbarības audzēšanai ir vajadzīgs liels ūdens un pesticīdu daudzums, kas izraisa gruntsūdeņu izsīkšanu un piesārņojumu.

Bet tas vēl nav viss! Greimošanas laikā atgremotājdzīvnieki rada milzīgu daudzumu metāna, kas ir viena no visbīstamākajām siltumnīcefekta gāzēm. Īpaši daudz metāna rodas tad, ja dzīvnieki tiek baroti ar olbaltumvielām, piemēram, soju.

Turklāt pārmērīgs gaļas patēriņš var kaitēt tavai veselībai (paaugstināts holesterīna līmenis, vēzis, diabēts). Vairākas reizes nedēļā aizstāj maltītēs gaļu ar lēcām, olām, sieru, dārzeņiem, augļiem u.c.

ES APDOMĪGI IEGĀDĀJOS CEĻOJUMU SUVENĪRUS.

32.
nedēļa

Gādā, lai atvaļinājumā iegādātie suvenīri nebūtu iegūti no apdraudētām sugām. Neiegādājies nevienu preci, kuras sastāvā ir koraļļi, ziloņkauls, jūras bruņurupuču čaulas vai Brazīlijas rožkoks (*Dalbergia nigra*).

Noteikti priekšmeti (krokodilādas somas, no tauriņu spārniem izveidoti attēli) var būt izgatavoti no nebrīvē turētiem dzīvniekiem vai mākslīgā vidē audzētiem augiem. Iegādājies šādus priekšmetus vienīgi tad, ja tiem ir CITES sertifikāts. Šis sertifikāts ir nepieciešams, lai izietu muitas pārbaudes, un apliecina, ka tirdzniecība ir atļauta un neapdraud bioloģisko daudzveidību.

CITES ir starptautiska konvencija, kas regulē tādu sugu dzīvnieku un augu tirdzniecību, kurām draud izmiršana.

Plašāka informācija ir pieejama vietnē:
www.cites.org

ES NEVEICINU „ATKRITUMU SALU” VEIDOŠANOS JŪRĀS UN OKEĀNOS.

33.
nedēļa

Jūras straumju iespaidā un cilvēka darbības dēļ jūrās un okeānos veidojas īstas atkritumu salas. Klusajā Okeānā vien atkritumu slānis („*The Great Pacific Garbage Patch*”) aizņem gandrīz 3,5 miljonus kvadrātkilometru.

Šīs salas galvenokārt sastāv no plastmasas. Plastmasa sadalās 500 līdz 1000 gadu laikā (visu šo laiku izdalot daudzas indīgas vielas), un tā var nosmacēt zivis, bruņurupučus, putnus un ūdens zīdītājus, kas norij plastmasas gabalus, noturēdami tos par medījumu.

Ko darīt? Pēc iespējas mazāk izmanto plastmasu (maisus, pudeles u.c.), neko neizmet dabā (pat tālu no ūdeņiem) un stāsti citiem par šīm atkritumu salām, kas bieži vien nav īpaši zināmas.

Katru dienu dažādās planētas vietās izzūd simtiem hektāru meža. Meži tiek likvidēti, lai atbrīvotu vietu lauksaimniecībai un dzīvojamo ēku būvniecībai, vai arī tiek pārmērīgi izcirsti, lai mūs apgādātu ar celtniecībai un mēbeļu izgatavošanai nepieciešamajiem kokmateriāliem.

Daudzas nevalstiskās organizācijas rīko apmežošanas pasākumus reģionos, kurus šī problēma skar visvairāk. Ja šīm organizācijām ir pozitīva ietekme uz ekoloģiju (cīņu pret pārtuksnešošanos, zemes nogrūvumiem), ja tās veicina reģiona bioloģisko daudzveidību (tiek stādīti apdraudēto sugu augi, notiek cīņa pret dabisko biotopu sadrumstalošanu) un ja vietējie iedzīvotāji atbalsta šīs organizācijas, ziedo tām. Un galu galā – kāpēc gan nepiedalīties to rīkotajos pasākumos kā brīvprātīgajam darbiniekam?

ES IEROBEŽOJU ĀRA GAIŠMAS PIESĀRŅOJUMU.

35.
nedēļa

Gan laukos, gan pilsētās ceļu, ielu un dārzu apgaismojums ļauj dažādām radībām (cilvēkiem, lapsām u.c.) pagarināt naktsdzīvi.

Taču mākslīgais apgaismojums traucē vairākām sugām. Dzīvniekiem, kuru acis ir pielāgotas naktsdzīvei (pūcēm, žurkām u.c.), ir grūti saskatīt šķēršļus, medījumu vai plēsīgus dzīvniekus. Gājputni apmaldās. Naktstauriņi riņķo ap ielas lampām līdz pagurumam. Jāņtārpiņu tēviņi vairs nesaņem gaismas signālus no mātītēm un nevar vairoties.

Tādēļ sava dārza, terases vai sliekšņa apgaismošanai izvēlies lampas, kas nav žilbinošas un kuru starojums ir vērsts lejup. Un izslēdz tās, kad neatrodies ārā.

ES IEVIEŠU EKOLOĢISKU ĒDIENU ĒDNĪCĀS.

36.
nedēļa

Kazarmu, uzņēmumu ēdnīcu, skolu ēdnīcu, bērnudārzu, slimnīcu, pansionātu virtuves paēdina daudzus cilvēkus.

Pārliecinī savas ēdnīcas atbildīgos darbiniekus iegādāties izejvielas no vietējiem bioloģisko produktu ražotājiem, ēdājiem pasniegt sezonas augļus un dārzeņus, samazināt gaļas un zivju porcijas, tās regulāri aizstāt ar graudaugu, dārzeņu, olu vai siera ēdieniem, kā arī atcerēties par piemirstajām šķirnēm (topinambūriem, kāļiem), samazināt ēdienu atlieku daudzumu un veidot kompostu no termiski neapstrādātām vielām (piemēram, mizām un olu čaumalām).

Pavāriem būs nedaudz jāpierod pie jaunā gatavošanas veida, taču tas pozitīvi ietekmēs bioloģisko daudzveidību un arī tavu veselību!

ES PIEDALOS KAMPAŅĀ „IESTĀDI KOKU”.

37.
nedēļa

No kokiem iegūst pārtiku, degvielu, celtniecības materiālus, šķiedras un zāles, ko izmanto cilvēki. Tie arī sniedz patvērumu daudziem zīdītājiem, putniem, bezmugurkaulniekiem, sūnām, sēnēm u.c. Turklāt koki uzsūc oglekļa dioksīdu un ražo skābekli, kavē eroziju, uztur augsnes mitrumu, par dažiem grādiem pazemina temperatūru, palielina gaisa mitrumu un palīdz uzturēt klimata līdzsvaru.

Taču kokus apdraud aizvien pieaugošā mežu izciršana. Lai cīnītos pret atmežošanas negatīvo ietekmi, piedalies kampaņā „Iestādi koku”, kura notiek Apvienoto Nāciju Organizācijas Vides programmas vadībā.

Plašāka informācija pieejama vietnē:
www.unep.org/billiontreecampaign

ES PIEDALOS KAMPAŅĀS PAR BIOLOĢISKAJAI DAUDZVEIDĪBAI PIEMĒROTIEM CEĻIEM.

38.
nedēļa

Mudini vietējās varas iestādes uzlabot ceļu piemērotību videi. Ko šīs iestādes var paveikt?

Plānot ceļus tā, lai līdz minimumam samazinātu to ietekmi uz apkārtni.

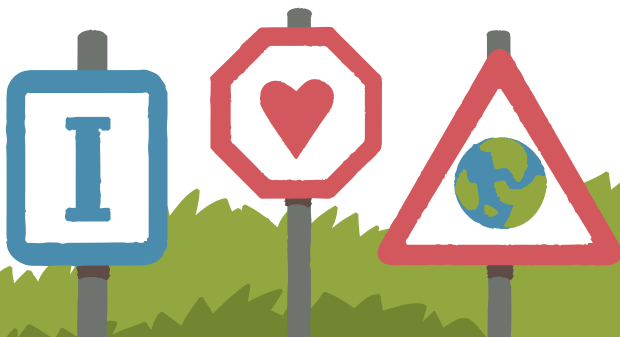
Izvēlēties tādus ceļa segumus, kas ir klusāki un satur pārstrādātas izejvielas.

Uzstādīt piemērotu apgaismojumu (nežilbinošu, vērstu lejup, ar saules gaismas paneļiem).

Izveidot vai uzlabot dzīvniekiem (vardēm, vāverēm, briežiem u.c.) paredzētas pārejas vietas.

Gar ceļiem stādīt biezus dzīvžogus, it īpaši – lai novirzītu dzīvniekus uz īpašajiem tiem paredzētajiem ceļiem un absorbētu daļu no gaisa, trokšņa un gaismas piesārņojuma.

Piemērotā laikā veikt ceļu apkopes darbus (kopt kokus un krūmus ārpus ligzdošanas perioda, ievērot retās pļaušanas principus).

ES NEPĒRKU APĢĒRBU, KAS IR MAZGĀJAMS VIENĪGI ĶĪMISKAJĀ TĪRĪTAVĀ.

39.
nedēļa

Lielākā daļa ķīmisko tīrītavu izmanto perhloretilēnu jeb tetrahloretilēnu. Šis šķīdinātājs ir indīgs tiem, kas ar to darbojas: tas kairina ādu un gļotādas, izraisa nelabumu, galvassāpes un bezsamaņu, uzkrājas organismā un, visticamāk, ir kancerogēns.

Parasti šo vielu izmanto slēgtā vidē, taču tā tik un tā ir atrodama gruntsūdeņos un upēs. Tā ir ārkārtīgi kaitīga videi, it īpaši ūdens ekosistēmām.

Mūsdienās ekoloģiskās tīrītavas, kas izmanto tikai bioloģiski noārdāmas izejvielas (it īpaši ūdeni), joprojām ir visai retas. Kāds ir risinājums?

Neiegādājies apģērbu un mājas tekstilu, kuram nepieciešama ķīmiskā tīrīšana!

Pilsētā apzaļumots jumts sniedz papildu patvērumu daudziem kukaiņiem un putniem. Taču tā nebūt nav vienīgā šāda jumta priekšrocība! Jaļš jumts aiztur labu daļu lietus ūdens. Tas uzlabo apkārtējā gaisa kvalitāti. Tas aizsargā ēku no krasām temperatūras svārstībām un pat nodrošina zināmu skaņas izolāciju.

Augu izvēle ir atkarīga no jumta tipa (jumtam jābūt horizontālam vai nedaudz slīpam), no svara, ko jumts var izturēt, un no tā, cik daudz laika esi gatavs veltīt šo augu apkopšanai (sūnām, sukulentiem un zālei apkope ir nepieciešama tikai vienreiz gadā). Lai gūtu vislabākos rezultātus, vērsies pie uzņēmumiem, kas specializējas šajā jomā.

ES DABĀ NEIEVIEŠU EKSOTISKAS SUGAS.

41.
nedēļa

Apzināta vai neapzināta eksotisko dzīvnieku ieviešana dabā var radīt problēmas: daži (bebri, vingliemeži u.c.) ir pilnībā aklimatizējušies un sākuši vairoties. Tas pats sakāms par augiem (latvānis, melnā apse u.c.).

Ja trūkst dabisko plēsēju vai parazītu, kas regulē populācijas to izcelsmes vidē, dažas eksotiskās sugas kļūst tik invazīvas, ka sāk apdraudēt vietējās sugas! Turklāt šīs invazīvās sugas var būtiski ietekmēt ekonomiku un radīt negatīvu iedarbību arī uz cilvēku veselību. Visbeidzot, bieži vien ir ļoti sarežģīti un dārgi atbrīvoties no šīm reiz ieviestajām sugām...

Tātad, ja jūsu mājās ir kādu eksotisku sugu pārstāvji, veiciet visus piesardzības pasākumus, lai nepieļautu, ka tie nokļūst apkārtējā vidē.

ES ATKLĀJU BIOLÓGISKĀS DAUDZVEIDĪBAS „KARSTOS PUNKTUS”.

42.
nedēļa

Šajos reģionos bioloģiskā daudzveidība ir ārkārtīgi izteikta. Tur ir sastopamas apmēram 60 % no visām planētas augu, putnu, zīdītāju, rāpuļu un abinieku sugām, no kurām gandrīz puse ir endēmiskas sugas (t.i., šim reģionam piederīgas). Taču šīs vietas ir arī visapdraudētākās: tās jau ir zaudējušas gandrīz 70 % savas augu valsts, un tajās mīt gandrīz 75 % no visām visapdraudētākajām sugām!

Pašlaik uz zemes ir 34 „karstie punkti” („karstie punkti” ūdeņos vēl nav identificēti), kuros turpmāk ir steidzami jārikojas. Tās ir vietas, kur nepieciešams rīkoties visātrāk. Tādēļ palīdzī vides aizsardzības organizācijām, kas darbojas šajos reģionos.

Plašāka informācija pieejama vietnē: www.biodiversityhotspots.org

ES MUDINU SAVU UZŅĒMUMU VEICINĀT BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU.

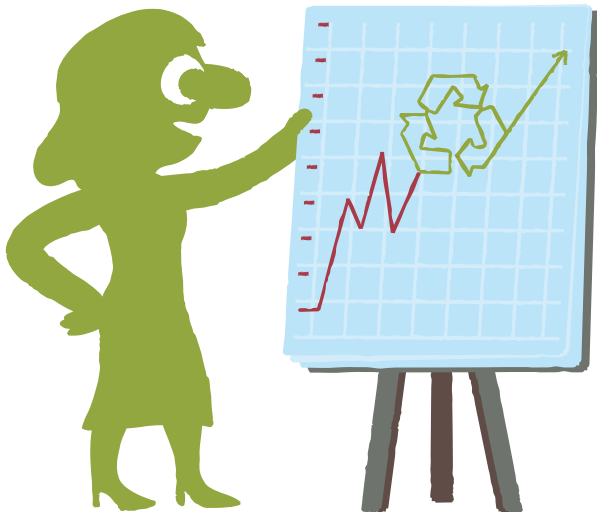
43.
nedēļa

Mudini savu uzņēmumu kompensēt tā ietekmi uz vidi (CO₂ emisijas, tā izvietojumu ūdenstilpju tuvumā) vai arī palielināt tā ieguldījumu bioloģiskajā daudzveidībā.

Kā? Finansiāli palīdzot dabas aizsardzības organizācijām (kas atjauno konkrētas ekosistēmas, aizsargā apdraudētās segas), atbalstot zinātniskas programmas, kas nodarbojas ar uzskaiti un saglabāšanu, daloties peļņā ar dienviņu valstīm,

no kurām nāk izejvielas vai ģenētiskie resursi, izveidojot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai veltītu fondu, iesaistot darbiniekus, nosūtot tos uz darbības vietām.

ES ATKLĀJU, KA PAR VIDES PAKALPOJUMIEM MAKSĀ.

44.
nedēļa

Lauksaimniekam tiek maksāts par to, ka viņš, neraugoties uz dažiem zaudējumiem, piekūr neizcirst mežu un nepaplašināt lauksaimniecības zemi. Tā vietā viņš uztur mežu, kas turpina absorbēt notekūdeņus, pārvērst oglekļa dioksīdu skābeklī, nodrošināt daudzās sugas ar mājvietu un barību. Tas ir piemērs „maksāšanai par vides pakalpojumiem”.

Šis inovatīvais princips jau ir guvis panākumus, lai gan ir grūti noteikt dažu vides pakalpojumu finansiālo vērtību. Bet tev šis princips patīk? Pastāsti par to arī citiem! Varbūt atradīsi kādu dzirdīgu ausi.

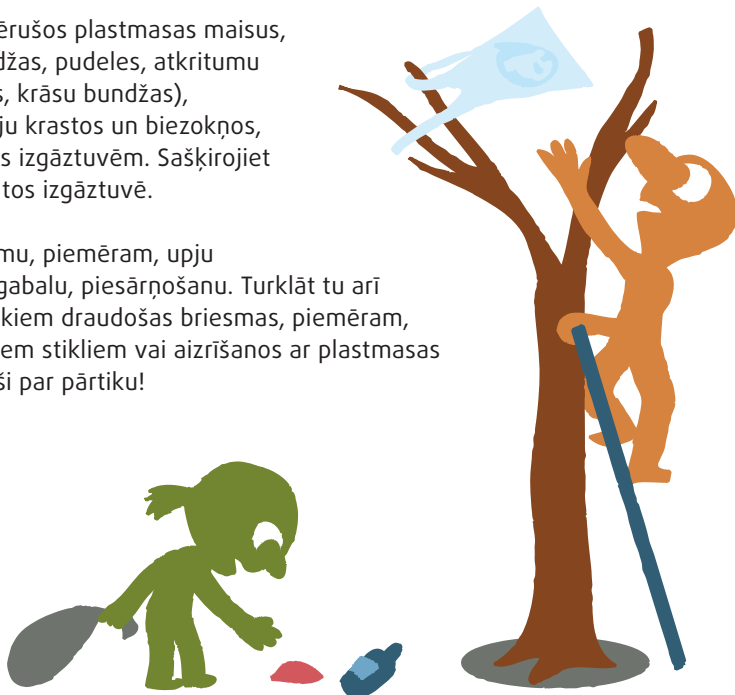
ES RĪKOJU LIELO APKAIMES TALKU.

**45.
nedēļa**

Ar kaimiņu un vietējo varas iestāžu palīdzību sarīko lielo apkaimes talku, kamēr koku zari ir kaili un zāle vēl nav izaugusi gara.

Aizvāciet koku zaros aizķērušos plastmasas maisus, izmetiet atkritumus (bundžas, pudeles, atkritumu kastes, riepas, televizorus, krāsu bundžas), kas ir atstāti ceļmalās, upju krastos un biežokņos, kuri ir kļuvuši par savvaļas izgāztuvēm. Sašķirojiet atkritumus un nogādājiēt tos izgāztuvē.

Šādi tu ierobežo ekosistēmu, piemēram, upju un neapstrādātas zemes gabalu, piesārņošanu. Turklāt tu arī novērsīsi daudzas dzīvniekiem draudošas briesmas, piemēram, savainošanos uz saplīsušiem stikliem vai aizrīšanos ar plastmasas gabaliem, ko tie noturējuši par pārtiku!

ES SAMAZINU PAPĪRA UN KARTONA PATĒRĪŅU.

46.
nedēļa

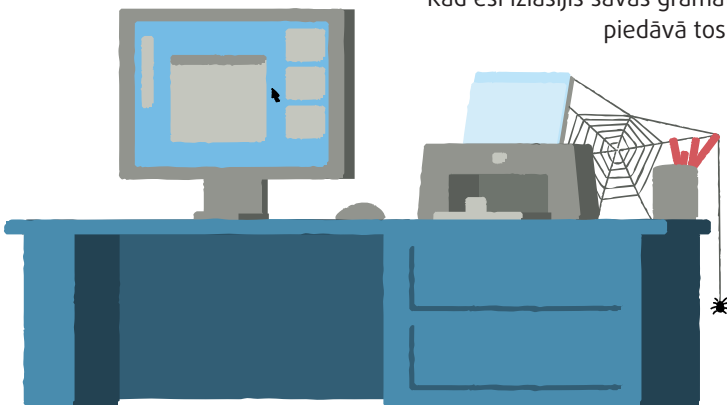
Lieto mazāk papīra un kartona. Šādi tu aizsargā mežus, ietaupi energoresursus un ūdeni, kas tiek izmantots to ražošanā, kā arī samazini saražoto atkritumu daudzumu.

Ja tev jāizdrukā kāds dokuments, izmanto abas lapas puses vai lieto tukšo pusi melnrakstiem. Ja iespējams, atkārtoti izmanto aplokšnes un paturi tās, lai rakstītu iepirkumu sarakstus un zīmes.

Kad vien iespējams, izvēlies alternatīvas — otrreiz pārstrādātu papīru vai papīru ar FSC vai PEFC marķējumu (klades, tualetes papīrs, tapetes), audumu (salvetes, kabatlakatiņus, somas) vai tiešsaistes pakalpojumus (telefongrāmatas, naudas pārskaitījumi).

Kad esi izlasījis savas grāmatas, laikrakstus un žurnālus, piedāvā tos citiem lasītājiem.

Un, protams, nodod vecos papīra un kartona izstrādājumus otrreizējai pārstrādei.

ES AR INTERNETA PALĪDZĪBU VEICINU BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU.

47.
nedēļa

Vari veicināt bioloģisko daudzveidību, vienkārši sērfojot Internetā. Dažas meklētājsistēmas tev katru dienu iesaka, ko paveikt mūsu planētas labā. Citas uzskaita tavus apmeklējumus un par katrām 100 vai 500 meklēšanas reizēm iestāda vienu koku. Vēl citas meklētājsistēmas izmanto melnu fonu (tādējādi patērējot mazāk enerģijas nekā baltā versija) vai reklāmas ieņēmumus pilnībā vai daļēji atvēl dabas aizsardzības biedrībām.

Tu vari arī aprēķināt savu ekoloģisko pēdu, finansēt programmas, lai kompensētu lidojumos radītās CO₂ emisijas, iepazīties ar ekomarķējumu, emuāros, forumos un sociālajos tīklos dalīties savās zināšanās par bioloģiskās daudzveidības aizsardzību.

Uzturā lieto vienīgi savā apkārtnē ražotus produktus. Tādējādi tu ierobežo transportēšanas laikā atmosfērā nonākušās CO₂ emisijas (daudzu dzīvnieku un augu pastāvēšanu apdraud klimata pārmaiņas, ko izraisa siltumnīcefekta gāzu emisijas) un atbalsti ražotājus savā reģionā, kuri audzē vietējās sugas.

Tas, protams, nozīmē, ka jāēd sezonas augļi un dārzeņi. Bieži vien tie ir garšīgāki par līdzīgiem citvalstu produktiem, it īpaši tad, ja tie ir bioloģiski audzēti. Turklāt noteiktām kultūrām var būt vajadzīgi lieli ķīmiskā mēslojuma un pesticīdu daudzumi, un transports rada ārkārtīgi lielu piesārņojumu. Tu no šādām izmaiņām gūsi tikai labumu!

ES IEROBEŽOJU MEDIKAMENTU NOKĻŪŠANU DABĀ.

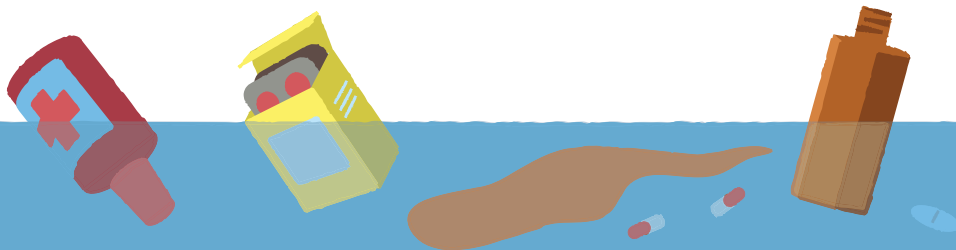
49.
nedēļa

Tualetes podos nonāk liela daļa no mūsu patērēto medikamentu aktīvajām sastāvdaļām. Ar tiem netiek galā attīrīšanas iekārtas, un tie nokļūst upēs un jūrās, ietekmējot ūdens dzīvniekus un augus.

To ietekme vēl nav pilnīgi skaidra, taču šķiet, ka, piemēram, orālās kontracepcijas sintētisko estrogēnu iespaidā daļa zivju kļūst par hermafrodiātiem.

Ko darīt? Lietot medikamentus vienīgi patiesas nepieciešamības gadījumā (vīrusu infekcijas gadījumā no antibiotikām nav nekāda labuma) un aptiekās nodot neizlietotos medikamentus vai zāles, kuru derīguma termiņš ir beidzies (nemet tos atkritumos vai tualetes podā).

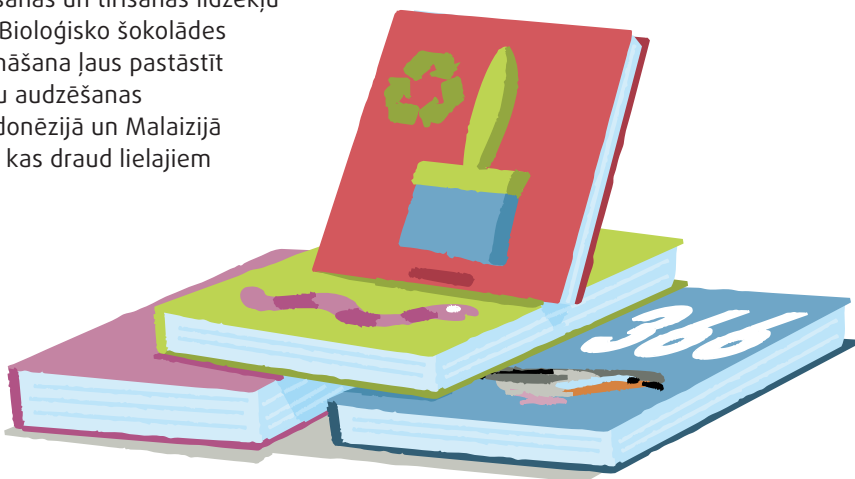
ES IZVĒLOS AR BIOLOĢISKO DAUDZVEIDĪBU SAISTĪTAS DĀVANAS.

50.
nedēļa

Vai tev trūkst ideju dāvanām? Izvēlies lietas, kas tev ļaus pastāstīt par bioloģisko daudzveidību, tās priekšrocībām un to, cik būtiski ir to saglabāt. Lūk, tas būtu patīkams veids, kā runāt par tēmu, kas ir tik svarīga mūsu planētai!

Uzdāvēni pašdarbības entuziastam grāmatu par gleznām, kurās izmantotas dabīgas krāsas, gardēdim – grāmatu par ēdamiem ziediem, pasaules apceļotājam – ekotūrisma rokasgrāmatu, bet topošajam naturālistam – binokli.

Dāvinot dabīgas ziepes, vari pieminēt dabīgu mazgāšanās un tīrīšanas līdzekļu priekšrocības. Bioloģisko šokolādes konfekšu dāvināšana ļaus pastāstīt par eļļas palmu audzēšanas problēmām Indonēzijā un Malaizijā (un briesmām, kas draud lielajiem pērtiņiem).

ES SAVĀ VĀRDĀ NOSAUCU JAUNU SUGU.

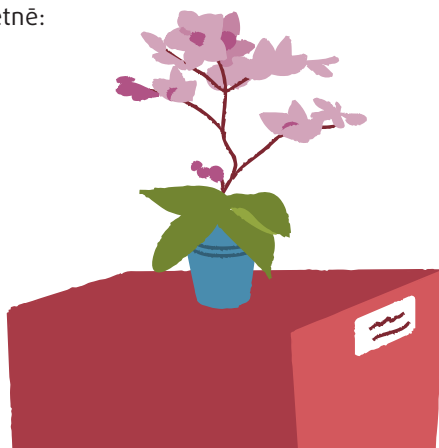
51.
nedēļa

BIOPAT (bioloģiskās daudzveidības labvēļi) ir iniciatīva, ko atbalsta vairākas iestādes, tostarp Vācijas dabaszinātņu muzeji, un kura sniedz iespēju apmaiņā pret ziedojumu tava vai kāda tev tuva cilvēka vārdā nodēvēt nesen atklātu augu vai dzīvnieku sugu (vardi, tauriņu, papardi, orhideju u.c.).

Šādi tu vari iemūžināt savu atbalstu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai. Turklāt tu finansiāli atbalsti zinātnisko darbu taksonomijā (t.i., jaunu sugu aprakstīšanā), kā arī pasākumus un pētījumus, kas tiek veikti dabas saglabāšanas nolūkā, galvenokārt valstīs, kurās jaunās sugas ir atklātas.

Plašāka informācija par šo iniciatīvu ir pieejama vietnē:
www.biopat.de

ES IEPAZĪSTOS AR PROGRAMMU *NATURA 2000*.

Lauksaimniecība, mežkopība, ražošana un tūrisms var pasliktināt augu un dzīvnieku dabīgās dzīvesvietas, piemēram, purvus, tīreļus, pludmales, ozolu audzes, un tādējādi paātrināt dažādu sugu dzīvnieku un augu skaita samazināšanos.

Eiropas programmas Natura 2000 mērķis ir šīs sugas un to apdzīvoto dabisko vidi saglabāt, vienlaikus ievērojot cilvēku vajadzības. Kādi ir tās īstenotie pasākumi? Biotopu atjaunošana, vietējo sugu reintrodukcija, pētniecības un izglītības pasākumu izstrāde

Plašāka informācija par *Natura 2000* ir pieejama vietnē:
ec.europa.eu/environment/nature

Sīkāka informācija:

Daba un bioloģiskā daudzveidība

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Natura 2000 tīkls

http://ec.europa.eu/environment/nature/naturazoo/index_en.htm

Bioloģiskās daudzveidības kampaņa

http://ec.europa.eu/environment/biodiversity/campaign/index_lv.htm

Konvencija par bioloģisko daudzveidību

<http://www.cbd.int/>

Beļģijas Karaliskais dabas zinātņu institūts

<http://www.sciencesnaturelles.be/>

Federālais valsts dienests

Veselība, pārtikas aprites drošība un vide

<http://www.health.belgium.be>

Eiropas Komisija

52 darbības bioloģiskās daudzveidības saglabāšanai

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs

2011 – 60 lpp. – 15 x 15 cm

ISBN 978-92-79-18623-3

doi:10.2779/96620

Pasūtīt bezmaksas publikāciju, kas pieejama, kamēr ir krājumā:

Vienu eksemplāru:

ES grāmatnīcā, kur Eiropas Savienības publikācijām var piekļūt tiešsaistē tīmekļa vietnē:

[http:// bookshop.europa.eu](http://bookshop.europa.eu)

Vairākus eksemplārus:

tuvākajos valstu Europe Direct informācijas tīklos:

http://europa.eu/europedirect/meet_us/index_lv.htm

Biodiversity
WE ARE ALL IN THIS TOGETHER

Publikāciju birojs

ISBN 978-92-79-18623-3

9 789279 186233